

ЩЕ РАЗ ПРО НАЦІОНАЛЬНУ ІДЕНТИЧНІСТЬ

(роздуми українського науковця в евакуації)

Скибицька Юлія Віталіївна,

кандидат філологічних наук, науковий співробітник

НЦТМ ім. Леся Курбаса, вул. Володимирська, 23-В,

Київ, Україна, 01034

[*julietkajulietka@gmail.com*](mailto:julietkajulietka@gmail.com)

ORCID: 0000-0002-0976-3974

Есе присвячене питанню національної ідентичності, йде мова в першу чергу про українців, які змушені були евакуюватися за кордон. Авторка робить акцент на одній важливій складовій ідентичності – національній мові.

Ключові слова: національна ідентичність, війна, евакуація, расизм, пропаганда, національна мова.

ONCE AGAIN ABOUT NATIONAL IDENTITY

(reflections of a Ukrainian scientist in evacuation)

Iuliia Skybytska,

Candidate of Philological Sciences (PhD),

Researcher at the Les' Kurbas National Centre for Theatre Arts,

Kyiv, Ukraine

The essay is devoted to the issue of national identity, it is primarily about Ukrainians who were forced to evacuate abroad. The author emphasizes one important component of identity – the national language.

Key words: national identity, war, evacuation, rashism, propaganda, national language.

Після нападу Російської федерації на Україну ми родиною прийняли рішення перевезти своїх дітей в безпечне місце – спершу на захід нашої країни, а потім – до Німеччини. Безумовно, ми дуже вдячні уряду Німеччини, працівникам посольства України, волонтерам – українським і німецьким – за надані прихисток, підтримку і допомогу.

Однак, як не дивно, саме тут і зараз, далеко від Батьківщини, для мене гостро актуалізувалося питання про національну ідентичність українців. Спробую пояснити, чому.

Історія почалася з організації навчання в школі для дітей-біженців із України. Ми рятували наших дітей від агресії руского міра, а виявилось, що рускій мір наздогнав їх тут, у німецькій школі.

Тож коротко й по порядку. Дирекція школи Некаргемюнда, затишного містечка на півдні Німеччини, де ми опинилися, організувала для дітей 5-11-их класів навчання, знайшла чотирьох вчителів, які володіють як українською, так і російською мовами. Вони почали викладати свої предмети українською, але дуже швидко під тиском більшості дітей, яким чомусь було «важко навчатися українською», тут же перейшли на російську.

Виникає два питання: по-перше, звідки приїхали діти, які не розуміють української мови? Варто пригадати закон про мову, який почав діяти в усіх освітніх закладах України з вересня 2020 року. По-друге, чому моїх дітей змушували навчатися мовою окупанта через дії осіб, які мають українські паспорти, але з незрозумілих причин не можуть і, більше того, не бажають набувати знання українською? Мої діти змушені були перекладати всю інформацію двічі, наприклад, на уроках німецької та англійської, оскільки українська мова для них – єдина рідна мова і єдина мова навчання (з

іноземної мови – на російську, а потім на українську). А математичні терміни російською їм узагалі незрозумілі.

На жаль, такі випадки не є винятком у Європі. Мені достеменно відомо про подібні процеси викладання російською українським дітям у різних землях Німеччини, а також у Норвегії та Фінляндії. Як на мене, це для свідомих українців є неприйнятним так само, як, наприклад, викладання біженцям з Боснії сербською. Організувати навчання для боснійських дітей сербською після війни на Балканах чомусь тоді нікому не спало на думку, зате всі впевнені, що українці вільно знають російську і мають мовчки миритися з тим, що їхнім дітям викладають мовою сучасних варварів, які і нині чинять воєнні злочини, катують полонених, вбивають українських дітей, гвалтують жінок і системно руйнують життєво необхідну інфраструктуру країни.

Моє особисте прохання до вчителів викладати українською було, на жаль, проігнороване, після чого я звернулася до консула і ще в кілька українських організацій у Німеччині, які взяли під свій контроль процес навчання. Телефонна розмова консула з директоркою школи дала результат: українських учительок попросили проводити уроки українською, але одна з них одразу на знак протесту звільнилася... чомусь...

Саме така моя принципова позиція призвела до того, що я змушена була забрати своїх дітей із тієї школи, оскільки вони були дискриміновані за мовною ознакою, і шукати інші можливості для них вивчити німецьку мову. І ось тут почалося найцікавіше: коли я підняла це питання в громаді біженців з України, то замість очікуваної підтримки, отримала солідну порцію бруду на свою адресу. Як це не прикро, але більшість із вимушених мігрантів не розуміють і досі, що в Україні державна мова одна – українська, і вона однозначно не російська. Мене затаврували за всіма правилами

«рашистської» риторики і пропаганди, як націоналістку, ганьбу нації, чорну вівцю, скандалістку, особу, якій властива тупість і невдячність.

Узагалі-то, я пишаюся, що мене назвали націоналісткою. За «націоналізм» засуджували, ув'язнювали і розстрілювали тільки в тоталітарних країнах. До того ж, мені є абсолютно байдужою реакція людей із повною відсутністю національних ознак, осіб, які є відданими фанатами соціальних магазинів, де вони зазвичай проводять свій час, стоячи по три-чотири години в черзі, і активно обговорюють це в українських чатах (звісно ж, російською), але вважають нецікавими концерти, мітинги та інші заходи на підтримку України, які організовують волонтери з Німеччини та України.

У зв'язку з цим пригадалася одна відверта розмова, що мала місце у 2008 році під час нашого відпочинку в Греції, з сімейною парою з Польщі – Адамом і Евою. Вони тоді сказали дуже просто: ***«Якою мовою ви розмовляєте, в такій країні ви й живете!»***, їхні слова закарбувалися в моїй пам'яті.

Що саме ця шкільна історія допомогла мені зрозуміти? Що навіть після початку повномасштабної війни Росії проти України багато людей із українськими паспортами не усвідомлюють себе українцями – і це є справжньою трагедією. Переконання про «адіннарод», меншовартість і малоросійство міцно укорінилося у багатьох головах. Адміністратори чатів допомоги українцям у Німеччині свідомих громадян блокують або видаляють тільки за пропозицію перейти на спілкування українською. Частина населення, що знайшла прихисток за кордоном, вишукує так звані російські магазини в погоні за совковим варіантом звичних продуктів – варена ковбаса, макаронні вироби, оселедець, консервація, гречка, сир (неодмінно «Російський»). Більшість із цих продуктів, до слова, є виробництва РФ. Як не

прикро, знаю немало біженців із України, які досі вважають своїми улюбленими письменниками і художниками російських авторів і відвідують концерти представників російського шоу-бізнесу в Європі, а рідна мова для них – російська. Розмовляючи російською і споживаючи російський культурний продукт, як би ми того не хотіли, ми впускаємо до себе частку російської культури – культури, що виховала нелюдів, які за відмову співпрацювати з окупантами нещодавно розстріляли в Херсоні відомого диригента, вбивають і катують мирне населення, знущаються над жінками і дітьми, знищують культурні пам'ятки, плюндрують і грабують церкви, музеї й будинки, скрізь залишаючи після себе руїну, бруд і фекалії...

Завершити свої роздуми я хочу словами відомого київського активіста, громадського діяча, воїна, героя України, який зовсім молодим віддав своє життя, захищаючи нас від загарбників, – Романа Ратушного:

«Випалюйте в собі всю російську субкультуру.

Випалюйте в собі всі спогади з дитинства, пов'язані з російським-радянським.

Випалюйте в собі стосунки з родичами чи друзями по ту сторону, з усіма хто є носієм російської субкультури.

Інакше це все випалить вас».

Слава Україні!

Світла пам'ять усім воїнам, які полягли, захищаючи нас...